

INTRO[®]

SE
S
N
O
H

KVĚTEN 2026

4

JAK JSEM NAVŠTÍVIL BÍLÝ DŮM

● Text Petr Volf — Foto FOTES

Lovec domů obvykle chodí ulicemi s napnutým zrakem a zapojenými všemi smysly, protože jinak hrozí, že mu něco unikne. Tentokrát jsem šel takřikajíc naslepo. Zabloudit jsem nemohl. O tom, že si Jan Jakub Tesař buduje obydlí, jsem už nějakou dobu věděl a průběžně jsem se ho ptal, jak na tom je, abychom mohli dům ještě zařadit do knihy *Sami sobě* o sídlech současných českých architektů.

Nechtěl jsem o něj přijít.

Věděl jsem, že se trpělivost vyplatí, protože jen málokdo toho o domech ví tolik, co on.

Návrh měl hotový už na sklonku roku 2020, během covidových omezení, kdy se lidé nemohli svobodně pohybovat a čas se změnil v bezčasí, pro které psychiatři vymysleli termín lockdown brain fog: vše jako by bylo v mlze. Co bylo dál? Tři roky trvalo povolování stavby, sama realizace se pak odehrála během deseti měsíců. Vzhledem k tomu, že se parcela nachází nedaleko mého bydliště a je integrální součástí zdejšího území, jemuž věnuji zostřenou pozornost, mohl jsem sledovat, jak se obrysy projektu postupně proměňují ve skutečnost.

Nedávno jsem se dočkal. Stál jsem před stavbou a uvědomil si, že vstupuji do prostoru, který je zhmotněním Janových představ o architektuře, ale i dokladem autentického životního slohu.

Ukaž mi, jak žiješ, a já poznám, jaký jsi.

Jan Tesař se záhy po studiích na Českém vysokém učení technickém v Praze, které kombinoval se stáží na nizozemské Technické univerzitě Delft, stal asistentem legendární profesorky Aleny Šrámkové. První dáma české architektury byla přesvědčena o tom, že „barák“ má být pravdivý a srozumitelný. Postupně převzal pedagogickou roli, jež kombinuje hluboké zkušenosti s maximalistickým a přitom důsledně realistickým pohledem na architekturu. Dnes je docentem na Fakultě architektury ČVUT, stojí v čele Ústavu navrhování I a spolu s Matějem Barlou učí v ateliéru, kde studenti zjišťují, že architektura není jen kresba či model nebo odvážné gesto, ale nejpodstatnější je, jestli obstojí i ve skutečnosti. Místo slov může jako příklady využívat stavby, které vytvořil ve spolupráci s Jánem Stempem, u něhož kdysi studoval. V architektonickém studiu Stempel & Tesař se od roku 2008 zrodily desítky

rodinných domů a vil, jež formovaly jeho tvůrčí rukopis a zároveň dokázaly, že současná architektura může být moderní i přívětivá ke svému okolí. Společně také vydali řadu knih o rodinných domech, které se staly cennými encyklopediemi soudobého individuálního stavění, k nimž v Česku nenajdeme obdobu.

Architekti, kteří jsou ve svém oboru úspěšní, a přesto se zajímají o jiné architektky, jsou velmi vzácným úkazem.

Navrhnout vlastní dům je pro architekta možná ten nejtěžší úkol, protože slouží jenom jemu a jeho blízkým, a nikoli klientovi. Nemůže se tedy na nic vymlouvat, sám je strůjcem úspěchu i neúspěchu. Na druhou stranu na takovém domě, pakliže se opravdu povede, může budoucím stavebníkům demonstrovat, jakou architekturu upřednostňuje. Když Jan Tesař pracoval na studii, bylo mu osmatřicet, a když mi dům ukazuje, je mu čtyřiačtyřicet, což v architektuře znamená definitivní dospělost. On měl tu svou, vzhledem k předchozím počínům, dávno za sebou a dříve, než je obvyklé.

Dům se nedá přehlédnout. Je opatřen bělostným fasádním hliníkovým pláštěm s trojúhelníkovými „vlnami“, které jeho povrch jednak zpevňují, jednak umožňují hru světla a stínu. Fasáda se stává minimalistickým výrazovým prostředkem, jenž se transformuje v plot. Jde o objevný přechod, který posiluje soudržnost objektu a zároveň mu dodává ochranu. Myslím, že jsem to ještě nikde neviděl, a pokud ano, tak nikoli ve srovnatelně kvalitním provedení. Vertikální, ve vrchní partii ustoupená hmota přirozeně navazuje na sousední bytový dům, ale proporce zároveň respektují tradiční prvorepublikovou vilovou zástavbu, jež se nachází přes cestu. Už z ulice je patrná jemná rovnováha – ani solitér, ani fragment zástavby, ale doplnění charakteru periferie města, která je z jihu omezena tělesem železniční trasy vedoucí na nedaleké nádraží Veleslavin. Nedávno jsem jel vlakem okolo a nenechal jsem si pohled z vagonu ujít.

Byl tam.
Sebevědomý.
Soudobý.
Bílý dům.

Povrchová textura dodává domu charakter šperku, který se mění podle denní doby, stínu

stromů a ročních období. Vstupujete-li do domu, ze všeho nejvíce vnímáte přesnost a harmonii. Je praktický i poetický, intimní i velkorysý, seřízený jako strojek od švýcarských hodinářů. Zároveň je otevřený – místo, kde se odehrává plnohodnotný život. Přízemí má dvě úrovně. Horní slouží jako jídelna a kuchyně, snížená část je pojata jako knihovna a posezení. Vysoký strop spolu s monumentálním oknem dodává místnosti rozmach, jenž je typický pro ambiciózní vily. Druhé a třetí podlaží slouží jako intimní zóna, kde jsou situovány ložnice a pracovna, přičemž jsou propojeny kovovým schodištěm, které má charakter sochařského objektu. S každým stupněm můžeme vnímat celek z rozdílného úhlu a sledovat jeho proměnlivost a kvality. I když dům není nijak rozměrný – jeho podlahová plocha nepřesáhne sto dvacet metrů čtverečních –, máte pocit velkorysosti.

Pořád je co objevovat. Zdá se větší, než ve skutečnosti je. Podle toho se pozná dobrá architektura.

Přispívá k tomu komplexita projektování. Každý detail interiéru je vyroben na míru: vestavěný nábytek, police, sedací zóny, dokonce i klika u dveří, kterou Jan Tesař navrhl a bude ji vyrábět renomovaná „klikařská“ firma M&T. Každý kout, každý průhled, každý pohled ven je pečlivě promyšlený. Světlo proniká okny různých velikostí a tvarů, jež jsou rozmístěna podle funkcí místností a orientace vůči zahradě, o níž platí totéž, co o vnitřním prostředí: na nevelké ploše, prostřednictvím důmyslného členění pomocí vysázených keřů a stromů, se podařilo dosáhnout potřebné intimity. Střecha je dílem pojata jako pochozí, díky čemuž lze pozorovat zahradu z výšky, dílem je pokryta intenzivní zelení, která propojuje dům s okolními korunami stromů a dodává mu další rozměr. Technická zařízení jsou diskrétně umístěna tak, aby nerušila harmonii celku. Každý prvek – od fasády po detail interiéru – je pečlivě promyšlený a vyvážený. Vše je na svém místě.

Jan Tesař mi k tomu, na co při navrhování myslel a co ho ovlivnilo, řekl: „Pozemek formuloval. Ambice motivovaly. A odpovědnost kultivovala. Dělal jsem ho pro nás, pro naši rodinu, ale zároveň zrcadlil mé ego – ego, které formovalo dvacet pět let učení se od zkušených, pozorování a stavění domů pro jiné.“

Je to poznat. ●

